

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Claudii Ptolemei viri Alexandrini Mathematicę discipline
Philosophi doctissimi Geographię opus nouissima
traductione**

Ptolemaeus, Claudius

Argentin[a]e, 1513

Annotation (hs.)

[urn:nbn:de:bsz:31-118326](#)

Prima tabula Europe.

¶ Prima ex abyssi et maris sit vallata in gressum et montes et circumdata littoralis. Sed et fontes aquae cuncte et maxime in montibus.
¶ quoddam equilibrio p. ut dicit est eo q. loci libubus fontes aquae. Et p. sequens aque no. se generantur ex nere nec ex vaporibus.
Ex ea glacie q. omne mare h. tunc et tunc inter quos includuntur p. hoc q. ut p. circumdatum mare sumit. Ex quibus pars
q. mare no. gemit sed non gemit m. montes et littora sic hoc est ergo q. intendit datur. Ita in hac parte n. aut ascendit m. montes et descen-
dit campi. Quasi dicit Tu de principio talis. Disponisti h. p. necessarium aquam et plantam q. tota sita gessit in montibus et campis et
vallis. Nam in elevatis montibus et campis existit in quodam defensio et delimitatione at se si campi h. videtur plani h. se descendit
et declinat in loca que funduntur est; ipse ad valles q. funduntur in infimo loco ut essent loca aquae quae a montibus descendunt aquae q. valles
ac campis declinet ipse ad valles infimam. Et quaeve aggegatione sit ibi maris ut dicit. Ex quo pars q. ipsi montes funduntur maris deo
subdit. Exanim possumus que no. transcedunt ut quasi dicit in peñis montes in finibus ipsi aquae que hinc inde transcedunt neq. conser-
tare operis locum quia postea descendunt aquae ad loca infima no. sit ascendere nec nisi nec redire super montes quia hinc sit exterrit a scie-
cent ideo quiescat in valibus infimis.

Notandum est q. magisteries et Strabo et plinius et quidam ab cosmographi duplicitate describit et dividit totum mare, sive habitabilem.
Uno modo accidentali p. vim mare mediterraneum et duo summa Nam in tota mar. sua habitabilis sit vnde circumdata maris occasio
sed etiam p. sectione graduum ab audeante intento mare mediterraneum procedit usq. usq. in sectione ultimam diffinatur. Ad septentrionem et
europam q. sumptus q. quidam mare sumit et tunc in famosissimum et antiquum omnibus mundi famosissimum - sive id
dicit mare tecum separans europeam ab asia et recipiens in flum remittente a montibus ethiopie et capricorni alii qui quidem
velut dividit auctoribus ab asia. Tunc illud mare tyrrhenum inter usq. aequaliter et desponsum et proportionem inter greciam et siciam et
post constantiopolim aperitur in rupium et magnis sumis q. id mare ponticum sine circuere. Et recipit magnum flumen tanquam ve-
mente a montibus Iessy et meothem paludem aq. aquilonari. Et sic Tanaq in ponto et desponsu dividit europeam ab asia
Ex quo pars q. quicquid est a mari tyrrhen. usq. partem aquilonarem pertinet ad europeam et quicquid est ab eadem mari tyrrhen usq. auf-
fum pertinet ad asiam rursum et quicquid est ultra Iuliam et mare trecentum et pontum et tanquam usq. ostium usq. ad summos sic
pertinet ad asiam et sic asya minor multa minor et longior et amplior q. europea sumit cum afferca ista autem descriptio hinc vere
habitabilis clausus patet palu. C. in. sed vero descriptio platonici. Sed quia omnes iste tres p. principales sunt h. Asia Africa et
europae acceptant nigrum et fidem ipsi. Hoc dicit datus q. ipse regis messius dividit toti orbis a mari mediterraneo usq. ad extremum mare occi-
s. usq. ad austrialem et sic aperte totum despicit et usq. ad mare aquilonare et sic aperte totum europeam et eam dicit ab terra fl.
me. s. u. et Tanaq. usq. ad summos oribus sumit usq. usq. ostium simple. Et sic aperte totum asiam. Et sic pars sicut istam divisionem et
descriptio sic. q. usq. toti orbis erat dualiter. Sed plinius et ceteri cosmographi dividunt et despicunt orbem naturaliter sicut istud. sed
et sic dividit ipsam terram habitabile in tres reges unde totum terram que q. inter tropicos usq. ad tercium clima exclusim appellant ethiopiam
eo q. est calida et gignit h. h. nigrorum et ipsa est minor pars sic habitabilis ratione latitudinis et longitudinis ut potest patere ubi
ellam extremitatem h. est post sextum clima ad aquilonem appellant sicam et totum terram certe in quatuor climatibus intermedias vocant
terram sive ethiam q. est favorabilior et convenientior vite et habitacioni hominum et in hac media p. in mediis veget sapientia et scientia et
artes et leges et optimis et humanis modis hominum. ceteri omnes tam sathe q. ethiopem reputanti barbari et monachos et pastores sp. errantes et tu-
grates et militares ethiopem q. ardore et opum solis et sathe p. glaciem et frig. q. omnes iste tres reges et genitores mundi venient
ad regnum et fidem ipsi ut patet h. datus solidus. Et quod q. singula dices. Contra illo prident ethiopem et minima eius sita longior
dicit. Contra illo prident ethiopem. quis prudentes in terram adorant se et adorant ipsi cum maiori deuotio et pietate q. latini. Ita sathe
dicit omnes. eo q. erant bestiales et ferocias et inhumanas et minima nosq. sicut fuerint goti et h. et vandali et alani. Sed postea
fuerunt boni ipsi qui dicuntur h. longior. quia vestigia sacerdotum et sanctorum et lumina ecclesiastica ostenduntur sicut faciat
magister qui venit de p. humero et scilicet etiam p. ly minima possit intelligi omnis reges et tyranni gentium q. post compositionem
singulare et ostenduntur lumina ecclesie unde primo nunc ethiopem eo q. primo venerant ad fidem p. dicione beati mathie de quibus
predictis est psalmus h. in ethiopia puerit manus ipsi deo. Reges tharsis insule numerus offerunt reges acarum et saba dona
addicent alio p. dicit q. no. solum ethiopem et sathe erant vestimenta ad fidem ipsi q. eam gentes medie h. i. et arabes et ceteri habitantes
inter sicut et septimum clima. quia sapientiores et nobiliores ingens et in modibus vnde notandum est q. tota regio que est inter grangem
et magnum flumen secundum q. hodie dicit regum manum appellatur in scriptura. ut. testis. Tharsis que est regio inde. Diversissima annis et ar-
gento et aromaticis et ante hostis grangis respondet in merito magna insula tapestib. p. p. p. p. p. ad posteriorum annorum et regentum in indeam
appellat scriptura offere vnde ad hanc tharsis et offere mittebat salomon indus p. tuncum. ad posteriorum annorum et regentum in indeam
et p. in. reg. dende post improba in eadem mari indicio fuit. Alio d. CCC insule quas p. tholomaeus coetus appellat et sic datus dicit
Reges tharsis et iste insule omnes offerunt minima isti regi christi vnde p. reges tharsis intelligit omnes reges indorum qui regnunt in regno
sonorum et etiam a montibus et regno ceterorum triplici indie. Ita per h. insule no. solum intelligit Alio d. CCC coetus sicut in medietate
meo et ead xxx fortunatis in oceano atlantico et xx oras in oceano britannico quas p. tholomaeus appellat albores quia omnes isti bene
vnde ad fidem christi ut probabile. Ita sequitur reges ambii arabia est quicquid est inter sum p. sicut et clamitum sive arabia et
pene insula circumdata mari rubro in cuius littere usq. austrium est magna regio dicta saba et arabia tota ipsa. Ita felicitate
aurei et coronationis et de arabia interior in qua regnat in h. scripta reges et eam ipsa arabia extendit usq. aquilonem usq. domum
que ead est datus sicut arabia petra et deserta in hac eam regnat aut multi reges qui omnes reverent ad fidem christi. Hoc dicit reges
arabum et reges saba addicent domum ipsi christi.

EXTR

Scđa tabula europe

Nostri dñm p̄ gentes x̄p̄ianos dividuntur in x̄ naciones videlicet latinos Grecos Iudei Jacobites Nestorianos Macromitnios
Armenios Georgianos Ciliciorum et Mozesibus

Prima **Natio** est latinoꝝ qui hunc imperatore aliamine et reges multis videlicet reges Castelle et Anglie portugaliæ Namorie et iste fuit
de natione hispaniorum in natione gallicâ est unde rex Francorum et multi Dukes et comites in natione gallico est rex Gallie Neopolitanis
multi Dukes comites marchionis ac contiles magni videlicet Venetiarum floruarum Sciammarum et Jamme in germania apud nationem pter imperi
torum qui huc esse aliamque fuit reges multi videlicet rex Anglie Scottie Virginie Bohemie polonie ducie frisiae Suedie Norwagie Dalmacie
et multi marchionis plautigun Duxes et comites in insula cypri rex Cypri Omnes pectori sunt obedientes romane ecclesiæ
Secundi **Natio** est grecorum qui hunc patriarchatum Constantinopolitanum duxeropos epops abbates in ecclesiâ

Secundum Iacob q[uod] grecorum ap[osto]li h[ab]et preservatum Contra metropolitam archiep[iscop]os. ep[iscop]us abbates q[uod] in sp[irit]ualib[us] In ipsilib[us] vero imperatores
duces et comites q[uod] p[ri]ma tunc m[od]o sit tunc quia agorae et thureci occupaverunt et invaserunt maximaq[ue] plena grecie Et isti no[n] obedirent eccl[esi]e
romane et tunc exco[ns]ilii missio[n]es qui sunt adde[m]p[er]t p[ro]cessione q[uod] dicit q[uod] sp[irit]us factus no[n] credit n[on] filio s[ed] i[ps]o p[re]ce domini f[ac]ilius dicunt q[uod] no[n] est p[re]dictor[um]
Tertia Iacob est Iudeo[rum] quo[rum] p[ri]nceps est p[re]f[ect]us Ioseph p[ro]p[ter]i excedit omnes xpianos Nam h[ic] sub se lxxii. reges. et q[ui] dicti p[re]f[ect]i
Ioseph equitat se facit ante se post[er]i lugineam Cui tendit ad bellum fuit post[er]e. p[ro]i[ct]us de ambo et lapidib[us] p[ro]p[ter]is factus p[ro]i[ct]us vel velutto h[ic]
illa terra est corporis ut Thome apli in maxima veneracione

Quarta **Natio** est Jacobita a Iacobo heretico discipulo patrumque alexandrinii incolite dicti sunt. **H**y in phib⁹ oris hib⁹ occupat magnam partem asie etiam in abra q̄ est p̄m̄q̄ egypto et iudæa ethiopie usq; ad indiam phib⁹ q̄ j̄l reg⁹. **H**y circumcidit et baptizat in ferro ignito. Excedere cens⁹ imprimunt in frontib⁹ et in alijs phib⁹ corporis ut in pectore vel in brachib⁹. **H**y ofitent⁹ soli deo et non sacerdotib⁹ iudeoz⁹ et agnitionib⁹ et dicunt in xpo et in nativitate domini aliqui exz̄ lagunt⁹ ligna caldaria aliqui ligna mararia alijs vero alijs lignis sedm dñs. In tem nacionum. Et ipsi fuerint condamnati in consilio Ceden.

Vinturacio est nestorius a nestorino heretico qui fuit constabulopodestans episi sic dicti nestorini huius scilicet ponunt in xpo dominis psonis
vnde dominus alius uero habundat et negant brenum marium virginem esse portent dei sed hoc horum ihesu huius vbi sunt lingua calduca in sime scripturis
et ostendit corpus xpi in secundo terrae dicitur ex hoc sicut adamus et yahua et ihsu heretici fuerint adempti in terra ephesus sonodo
et fuerint dimisi ab ecclesia romana et permanescerint in grecia

Sexti ratio est monachorum monachis a quodam heretico monachedicti sit qui vix intellecti et vix voluntate in xpo tunc posuit. Huius habitavit metu libiam in prima semine in magno anno. Viri bellatores in plures edicti et experti speculatori viri arcib[us] et sagittis. Huius morte latronum compungit et eorum episcopis milibus et biremis pastoralibus utrumque in scriptis locis coddum et in vulgarci omnibus utrumque ligat. Huius aliqui fuerunt sub obediencia ro- mane esse. Nam eorum paternarcha interfecit filio generali latronum si celebrato come sub innocencio. in. si postea recassent ab ecclesia romana. Huius primo fenerat ademnata in synodo gstantino. et poster venienti. id obediencia romane esse. Et iten sensi sunt ad ipsius eorum opinionem in qua

Septima clavis est de monoz qui habent in regno ciemie ipse nichil nisi hys ipsam pessima et longam tam subi hys et scripturis suis et officiis ecclesie rurant et dicunt in vulgarci linguis ista qd ab oibz secularibz tristis et feminis intelligantur hys sicut priuata que vorant catholicum et obediunt sicut nos prope en magna denotione et zelacione. Unde ergo si dicitur remittat en magna denotione in qua no concedat pscip. i. habent enim in dulem in veracris remedit.

Ottimis Micio est Georgianus a Ito Georgio que habet in physi in patrum dicti sunt georgiani Et habent in phys orientibus Et est ipsius pulcher
fortis & delitosus. m.d.f. priscis. et syris in quorum opibus conseruantur ville secundos. Et videntur homines greci. Vnde q[uod] p[ro]micebis in ore georgium
clericis h[ab]ent coconas in capillis eorum rotundas faciliterq[ue] v[e]lo quadrantes. Qui venient ad sanctu[m] sepulchrum non solent p[re]terire temp[or]a tabernacula et ingredi
in celum. et vexillis exercitii quia patrem eorum timet. Et in ferme v[e]ritate membra sicut vici barding et eccl[esi]a h[ab]ent sicut vici v[e]ritate pillars altissimi in capillis

Mona natio est frumentorum sic dicti fratrem. et cuncte sive que est eminenter et rimitur in fratre et affirmitur in fratre vulgari lingua sive
caeca in scriptis dominis et officiis missa lingua greci sunt epos et scripturam grecorum sunt et cuius obediens in eis scriptum in fermento et sunt optimi
et greci greci latini. Sed sequuntur aliqui ipsorum quae in terra sancta vocantur frumentorum primo greci tpe apostoli si ipso non habent scriptum in catholicon fidei
Decima natio est mozarensis. In mozarabes fuerunt omnes multi non in pte officio et hispanie si modo sunt paci. Sunt enim dicti mozarabes
qua modis christianos de rebus in multis tenent. Huius sunt in officiis dominis lingua latina et obediens ecclesie romane et plures latini. Confessores
in agno ut latini sunt multos. Discreperant a latini quia in diebus nativitatis domini in xxiiii horas diei et noctis tot officia huius sine horis et
psalmos ac ymos ecclesiastici decantant huius et nimis grecas quas non dicit more latini. Nam et ab latini dicunt in principio ipsi dicunt in fine et in medio
secundum ecclesiasticos dudum aliqui in septem dies aliqui in die. Et est huius natio valde denota. In matrimonio vero non cantant nisi psalmi sive gregi
sine nacione inter quos sicut etiam in anno primo magno monachus genit. dixerit. si permanet in constituta pectus causa vero huius domini frumentorum inter
christianos sunt apud antiquos tunc christiani sicut est assecurat qd ilia generalia fidei insuperantes hereticis in diversis mundi pte non sunt qui
remedium apponunt. Quia causa sunt negligenciae frumentorum potissimum quia non clementer monachos mittere ad christianos in erroribus positos quia si
huc fecissent multos aut omnes ab una fidem et obedientiam romane ecclesie redirentur.

